

ناگفته‌هایی درباره آموزش مجازی

((سپیده‌شکری / کارشناس ارشد تکنولوژی آموزشی))

اشاره

این روزها کرونا همه چیز را تحت‌الشعاع خود قرار داده است و مدرسه‌ها نیز از این قاعده مستثنا نبوده‌اند. اگرچه ویروس کرونا به ظاهر موجب تعطیلی مدرسه‌ها به شکل فیزیکی شده است، اما این روزها جریان آموزش تعطیل نیست. دانش‌آموزان در خانه هستند، اما جریان یادگیری در همان خانه و با روش‌های متفاوت در حال پیگیری است؛ از پخش زنده تلویزیونی گرفته تا ابتکار معلمان و مدرسه‌ها برای استفاده از ظرفیت فضای مجازی. شیوع بیماری کرونا ارزش آموزش‌های غیرحضور، از جمله آموزش‌های الکترونیکی را برجسته کرده است. با وجود تعطیلی مدرسه‌ها و کلاس‌های رسمی می‌توان از فناوری‌های دیجیتالی موجود برای آموزش درس‌ها، حتی درس‌های ریاضی و علوم بهره گرفت. در این شرایط گوشی هوشمند در دسترس‌ترین وسیله برای برقراری ارتباط بین معلمان و دانش‌آموزان است. مطلب حاضر در نظر دارد، چند نکته کاربردی را در این مقطع زمانی «تعطیلی فیزیکی مدرسه‌ها» برای استفاده از ظرفیت فضای مجازی، به‌منظور تدریس موفق، به معلمان ارائه دهد.

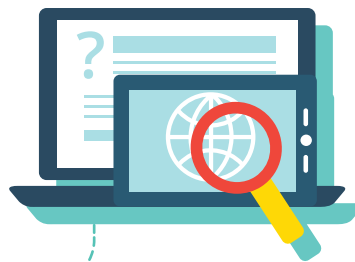
کلیدواژه‌ها: تدریس مجازی، کلاس مجازی، آموزش غیرحضور، کرونا، تعطیلی مدرسه‌ها

❖ در تدریس مجازی چه کارهایی نباید انجام دهیم؟

برای ایجاد یک تجربه تدریس مجازی شگفت‌انگیز و بی‌عیب و نقص نه‌تنها نیاز است که کارهایی را انجام داد، بلکه لازم است معلمان مواردی را نیز که نباید انجام دهند، بدانند.

❖ افراط در استفاده از متن

اشتباه بودن این مورد کاملاً واضح است. قدرت و نقطه قوت آموزش مجازی استفاده از تصویر و برقراری تعامل و ایجاد جذابیت از این طریق است. محتوای آموزش الکترونیکی بهتر از کتاب‌های ساده هستند، دقیقاً به این دلیل که خیلی بیشتر از یک صفحه پر از متن هستند. با این حال، برخی از معلمان محتوای آموزشی سنتی خود را در دوره‌های کلاس مجازی خود نیز کپی و جایگذاری می‌کنند. این محتواهای آموزشی ذره‌ای برای ارائه در کلاس‌های مجازی و آموزش الکترونیکی مناسب نیستند. این‌گونه دوره‌ها نخواهند توانست نظر مخاطبان خود را جلب و آن‌ها را درگیر آموزش‌ها کنند. این یک اشتباه مهلک است و به هر نحوی باید از آن اجتناب کنید.

❁ اشتباه‌های مدیریتی معلم

برخی از معلمان از دانش‌آموزان برای انجام کاری که از آن‌ها انتظار می‌رود انجام دهند، به‌طور افراطی تعریف و تمجید می‌کنند. قادر به برنامه‌ریزی مؤثر روزانه و بلندمدت نیستند. وقت زیادی را صرف یک دانش‌آموز یا یک گروه می‌کنند و از رصد و توجه به کل کلاس غافل می‌مانند. قبل از اینکه توجه دانش‌آموزان را جلب و آن‌ها را آماده کنند، فعالیت جدید دیگری را شروع می‌کنند. به علت استفاده مداوم و یکنواخت از یک روش تدریس یا ترکیبی از روش‌ها دچار روزمرگی و یکنواختی می‌شوند.

برای کنترل رفتارهای ناشایست دانش‌آموزان بیش از حد از کلام و گفتار استفاده می‌کنند. از تعریف و تحسین کل کلاس به‌صورت بی‌مورد و نا به‌جا استفاده می‌کنند. اسامی دانش‌آموزان را یاد نمی‌گیرند و آن‌ها را به‌طور مؤثری به کار نمی‌برند (کودکان سریع متوجه این نکته می‌شوند و عکس‌العمل متقابل نشان می‌دهند و همان کار را می‌کنند که معلم می‌کند). نمی‌توانند سؤال‌های مناسبی برای اطلاع از درک مطلب دانش‌آموزان بپرسند تا ببینند که دانش‌آموزان مفهوم و محتوای درس را آن‌گونه که برایشان تدریس شده فهمیده‌اند یا خیر. دست به هر کاری می‌زنند تا دانش‌آموزان آن‌ها را دوست داشته باشند. به‌طور هم‌زمان عنوان‌ها و موضوع‌های زیادی را معرفی می‌کنند. بیشتر خودمحو به نظر می‌رسند و به خود توجه دارند و دربارهٔ خود صحبت می‌کنند و به دیگران کمتر توجه دارند.

❁ جمع‌بندی

خوش‌بختانه با افزایش آگاهی در مورد آموزش مجازی، دنیا هر روزه دوره‌های آموزش مجازی بهتر و بهتری را تجربه می‌کند. با استفاده از فناوری‌های جدید و پیشرفته، آموزش مجازی و کلاس مجازی به سمت چیزهای شگفت‌انگیزی می‌رود که قبلاً فقط در خیال و رؤیاها وجود داشت. با توجه به اینکه رفته‌رفته دوره‌های آموزش مجازی به‌طور فزاینده‌ای در دسترس همه قرار می‌گیرد، فشار بیشتری روی طراحان دوره آموزشی و سازندگان دوره آموزشی مجازی می‌آورد. آن‌ها علاوه بر کارهایی که باید انجام شوند، باید به کارهایی که نباید انجام شوند نیز توجه داشته باشند.

❁ افراط در استفاده از صدا یا استفاده نامناسب از آن

مردم با شنیدن صحبت‌های دیگران، ارتباط برقرار کردن را یاد می‌گیرند. اما وقتی از آموزش الکترونیکی صحبت می‌شود، استفاده بیش از حد از صدا می‌تواند به سادگی به اشتباهی مهلک تبدیل شود. بدترین مورد این است که معلمان روی یک صفحه، هم از متن استفاده کنند، هم از صدا، و یادگیرندگان مجبور شوند کلمات مشابه را در یک دوره به‌طور هم‌زمان هم بخوانند و هم بشنوند. ممکن است یادگیرندگان سرعت خواندنشان سریع‌تر یا کندتر از سرعت راوی باشد. همیشه این گزینه را به یادگیرندگان بدهید که بتوانند صدای راوی را خاموش کنند.

❁ ارائهٔ بیش از حد جزئیات

آموزش‌های ارائه‌شده توسط معلمان در کلاس مجازی نباید به‌گونه‌ای باشند که همهٔ جزئیات را با قاشق در دهان یادگیرندگان بگذارند. به‌طوری که هیچ فرصتی برای استفاده از مغز خود و فکر کردن نداشته باشند. به دانش‌آموزان باید فرصت داد، مغز خود را به چالش بکشند، علاقه‌مند شوند و گیج شوند، تا توجهشان به معنای واقعی کلمه به محتوایی که با آن روبه‌رو هستند، جلب شود و درگیر آن شوند.

❁ افراط در استفاده از عوامل بصری

آموزش مجازی همه چیز دربارهٔ ایجاد یک تعادل خوب بین تمام عناصر است که آن را به یک روش یادگیری شگفت‌انگیز تبدیل می‌کند. با اینکه تصویرهای استفاده‌شده توسط معلمان قطعاً نقش مهمی در ایجاد تعامل با یادگیرندگان بازی می‌کنند، اما غالباً افراط در یک چیز خوب، می‌تواند بد باشد. استفاده بیش از حد از تصویر و یا گرافیک می‌تواند به‌راحتی یادگیرنده‌ها را گیج کند. دانش‌آموزان سطح پایین‌تر، اگر ندانند که در هیاهوی عکس‌ها و گرافیک‌های مختلف چه کنند، ممکن است احساس کم‌هوش بودن به آن‌ها دست بدهد؛ چیزی که آموزش الکترونیکی را کاملاً از هدف و رسالتش دور می‌کند.

استفادهٔ بیش از حد از تصویر موجب می‌شود که حجم بیشتری از آموزش صرف تصویرها شود و زمان کافی برای توضیح آن‌ها باقی نماند. ارائهٔ تصویر بدون توضیح، تحلیل و تفسیر نه‌تنها فایده‌ای ندارد، بلکه برای یادگیرنده بار شناختی ایجاد می‌کند و آموزش را از مسیر درست و واقعی خود دور می‌سازد. به جز تصویرها که استفادهٔ افراطی از آن‌ها موجبات تضعیف یادگیری دانش‌آموز را فراهم می‌کند، استفادهٔ بدون دلیل و توجیه کافی برای به کارگیری علائم بصری، از جمله فلش‌ها، نمادها، نشانگرها، شکل‌ها، بولتس‌ها و ... نیز شامل همین اصل است.

❁ اشتباهات کلامی معلم

برخی از معلمان خیلی تند صحبت می‌کنند و گاهی حتی جیغ می‌زنند. لحن و تن صدایشان همیشه یا خیلی بلند است یا خیلی ملایم. خیلی جدی هستند و شوخ‌طبع و اهل خنده و سرگرمی نیستند و یا بیش از حد شوخ‌طبع هستند و زیاد جدی نیستند. نمی‌توانند از حرکات بدنی و حالات چهره به طرز مؤثری استفاده کنند.